

Obsah:

1. Nemám čas	1
2. Smysl času	2
3. Vrchol dokonalosti	9
4. Myšlenky sv. Terezie z Avily I.	10
5. Mystické spojení s Marií IX.	14
6. Nové knihy	14
7. Kazety	15

1. NEMÁM ČAS

Nedávno mi kdosi položil otázku: „Jak to všechno děláte, že to všechno (ne)stíháte?“ „Nestíhám“, musel jsem konstatovat s určitým zahanbením. Ocitám se stejně jako mnohý křesťan v trvalém zvláštním pocitu nedostatku času. Na první pohled by se mohlo zdát, že ho Bůh asi málo stvořil. Pravda je ovšem trochu jiná. Nejen že Bůh stvořil času dost, ale také nás vede jak v tomto čase smysluplně žít, jak tento čas naplnit, jak si život uspořádat. A neznamená to vždy jen to, že se máme stále jen modlit či stále jen pracovat. Blížící se prázdniny a s nimi pro mnohé čas dovolené je další nabídkou Boží, je to čas, který Pán připravil pro nás.

S upřímným srdcem přeji všem našim přátelům a příznivcům, aby dokázali od Pána přijmout čas k odpočinku a ve světle Božím se stále více učili mít tolik času, kolik je třeba.

P. Cyril Vojtěch Kodet, O.Carm.
Kostelní Vydří, červen 1994

2. SMYSL ČASU

P. Wilfrid Stinissen, OCD

Proč stvořil Bůh čas? Proč musíme my lidé, než se nám otevře brána věčnosti, žít tento pozoruhodný život s jeho mnoha těžkostmi a utrpením, s jeho hříchy a omyly? Je-li Bůh láska, je-li Bůh tak velkorysý, proč nám nevěnuje všechno rovnou? Proč je potřeba tolik „času“, než dosáhneme cíle?

Bůh sám žije mimo čas, ve věčné přítomnosti, v blaženosti, v níž mu nic nechybí. Přeje-li si - jak tvrdí křesťanství - abychom my, lidé, byli účastní jeho života, proč nám tedy neposkytne bezprostředně přístup k této blaženosti? Proč musíme podstupovat nekonečné množství drobných, tápavých krůčků, z nichž nadto většina mohou být kroky chybným směrem?

Čas k růstu

Mnoho filosofů si již lámalo hlavu nad touto pozoruhodnou situací, do níž je člověk zasazen. Člověk touží po absolutnu, po celku, ale ve skutečnosti dosáhne pouze malých fragmentů. Všechno v lidském životě se musí dít postupně.

Člověk nemůže být ani plně sám sebou. O Bohu lze říci, že je sám sebou, že se dokonale shoduje sám se sebou. Člověk však musí opustit sám sebe, aby se posléze našel. Nepoznává se zcela v tom, čím v přítomném okamžiku je. Místo aby žil v harmonii sám se sebou, je roztržěn: táhne ho to současně do minulosti i do budoucnosti. Žije v rozptýlení, ano je ztělesněním diaspory. Jeho úkolem je přeměnit tuto mnohotvárnost ve strukturální jednotu.

Ale proč dává Bůh člověku tak „nemožný“ úkol? Proč nestvořil člověka celistvého již od prvopočátku? V útlém spisku „Otče, tobě se odevzdávám“ jsem se pokusil vysvětlit, proč Bůh nestvořil člověka ihned dokonalého. Neučinil tak proto, aby člověku chtěl život zkomplikovat, nýbrž proto, že ve své lásce chce člověku poskytnout možnost účasti na svém trinitárním životě. Život tří božských Osob pozůstává z ustavičného vzájemného vydávání a přijímání. Kdyby člověk hned ze začátku byl stvořen dokonalým, byl by sice účasten vzájemného přijímání, nikoli však vydávání. Člověk by dostal všechno od Boha, sám by však Bohu nemohl nic „dát“. Tím by přišel o důležitou perspektivu lásky. Podstata lásky je neustále dávat a přijímat.

Člověk je tedy „de facto“ nehotový, když opouští ruce Boží. Bůh člověka vybavuje možnostmi, které člověk musí uskutečnit sám. Bůh mu dává svobodnou vůli, aby si mohl Boha dobrovolně zvolit nebo jej zavrhnout. Toto je právě smysl zakázaného stromu: Bůh staví první lidskou dvojici před rozhodující volbu. Zvolí-li Boha, učiní tak pro Boha, dá Bohu něco. Z toho má Bůh radost a je za to vděčný. Bůh nechce mít monopol na velkorysost a nechce člověka nutit k jednostranné vděčnosti. Bůh chce dát i člověku příležitost k velkorysosti a vděčnosti.

Avšak zvolit Boha, uvést své možnosti ve skutek, vyvíjet se, zrát a stát se hotovým člověkem, vyžaduje čas. Smysl času je právě to, abychom se vyvíjeli a rostli.

Ve srovnání s věčností nám čas může připadat nehodnotný, dekadentní. Tento myšlenkový postup je však abstraktní. Díváme-li se na určení člověka, to jest jeho uvedení do života samé Nejsvětější Trojice, pak si musíme uvědomit, že čas je dar od Boha. Čas nám dává možnost růstu.

Díky času může sémě, které Bůh do nás vložil, vyklíčit a vyrůst v strom. Pomocí času máme možnost být účastní stvořitelského díla Božího a být Bohu nápomocní při jeho utváření nás samých.

Jean-Paul Sartre (1905 - 1980) tvrdí, že člověk je bytostí, která volí samu sebe, a v těch slovech je zrno pravdy. Člověk je sice zvolen Bohem, ale Bůh mu dává též možnost vlastní volby. Člověk je jiný, když zemře, než když se narodil, a to, čím se za dobu svého života stal, je částečně plodem jeho práce, jeho vlastní „zásluhou“. Snad jsme na toto slovo citliví, ale není na čase objevit jeho bohatý obsah?

Bůh se zjevuje v čase

Že čas je něco kladného, vyplývá již z toho, že Bůh se zjevuje v čase. Na počátku i na konci Bible se hovoří o čase. Bible začíná slovy „Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi“ (Gen 1,1) a končí: „Ano, přijdu brzo“ (Zj 22,20). Celé zjevení je zasazeno do času.

Že Bůh stvořil na počátku znamená, že před stvořením neexistuje čas. Čas začíná stvořitelským dílem Božím. Bible zjišťuje bezprostředně, že Bůh je transcendentální, neboť nemůže být umístěn do kategorií v čase a prostoru. Před dobou stvoření neexistuje čas, v němž by Bůh byl žil a vyvíjel se. Čas souvisí tedy se stvořením. Bez stvořitelského díla Božího by nikdy nebylo času.

Oněch sedm dní ukazuje, že stvoření je proces. Bůh tvoří jedno po druhém. To vyžaduje čas a dohotovit stvoření je možné jen v čase. Podle Bible není čas nějakou iluzí, od níž by bylo nutno se osvobodit, jak tvrdí gnosticismus a některá orientální náboženství. Bůh sám zakládá a utvrzuje čas tím, že vytvoří všechno najednou, nýbrž po etapách. Čas je svatý, má svůj náboženský význam, neboť jeho původ tkví ve stvořitelském díle Božím.

Stačí si přečíst Genesis, abychom pochopili, že mezi časem a věčností nemůže existovat podstatný nesoulad. Jestliže Bůh, který je věčný a transcendentní, sám stvořil čas, musí tento čas obsahovat něco z věčnosti.

Je pravda, že tato dimenze věčnosti částečně vymizela vinou prvního hříchu. Úkolem Ježíšovým a nás všech do budoucna je čas „vykoupit“ (Ef 5,16 Kol 4,5).

Nikoli pouze zrod nýbrž celé zjevení se děje v čase. Celý Starý zákon je obsáhlé vyprávění o postupném zjevování Božím. Přeje-li si Bůh zjevit se člověku, neučiní tak v podobě souhrnu, který obsahuje všechny události hned od prvopočátku. Nevloží nám do ruky traktát, v němž je systematicky vy-

světleno všechno, co nám Bůh chce říci sám o sobě a o nás lidech. Nikoli, Bůh se nám zjevuje v událostech. Noe se zachrání před potopou, Abraham je povolán opustit svou zem, novorozený Mojžíš je zachráněn před smrtí, Izrael je vyveden z Egypta, Bůh se ujme svého lidu v poušti a zavede jej do zaslíbené země. Bůh zjevuje svou jsooucnost tím, že činí něco pro svůj lid a spolu se svým lidem.

Velkým pokušením pro Izrael je nečekat, až se Bůh projeví, nýbrž místo toho si vytvořit modlu a tak chtít sám rozhodovat o tom, kdo je Bůh. Kdo si vytvořil modlu, může si také určit, jak jeho bůh má vypadat a jaké má mít vlastnosti. Ale Bůh si přeje, abychom respektovali čas. Jak by se ostatně mohl zjevit zcela a najednou, on, o němž Izajáš (45,15) praví: „Věřu, ty jsi Bůh skrytý“, a Žalm (145,3): „Veliký je Hospodin,... jeho velikost nelze vyzpytovat“. Nám, nepatrným lidem, se Bůh musí zjevovat velice poněmhu. Vidět Boha může znamenat smrt (Ex 33,20).

Smysl Starého zákona je mimo jiné ukázat, že Bůh zvolil dlouhou cestu, chtěl-li se sdělit člověku. Naproti tomu v Novém zákoně je čas nesmírně zhuštěný. „Já jsem pravda“, říká Ježíš o sobě (srv. Jan 14,6). Shrnuje veškerou pravdu v nebi i na zemi: „Kdo viděl mne, viděl Otce“ (Jan 14, 9).

Stejně jako učedníci na hoře proměnění Páně, tak i my jsme oslepeni světlem, které z něj vyzařuje. Avšak na hoře proměnění, kde se Ježíš ukázal v celé své nádheře, se zjevil i Mojžíš a Eliáš. Zde je přítomen celý Starý zákon. Plně zjevení nespadne náhle a neočekávaně s nebe. Za ním leží dlouhá historie. A celá tato historie vystoupí do popředí, když Ježíš konečně nasadí dílu korunu. „Nedomnívejte se,“ praví, „že jsem přišel zrušit Zákon nebo Proroky. Nepřišel jsem zrušit, nýbrž naplnit“ (Mt 5,17). Přestože s ním a v něm vstupujeme do času věčnosti, Ježíš čas nepopírá. Ježíš neodmítá, co Bůh již o sobě projevil od samého začátku stvoření. Naopak, nechává toto všechno vystoupit v plném světle. Doba staré smlouvy je zahrnuta do plnosti času, jenž vyznačuje novou smlouvu.

Církev již od začátku si počíná jako Ježíš. Přestože si je vědoma, že Nový zákon je skutečně „novou“ smlouvou, činí i nadále starozákonní knihy součástí liturgie. Pochopila, že tyto knihy si udržují svou hodnotu, že je pro nás důležité vníkat aspoň částečně do Boží pedagogiky, do způsobu jakým Bůh trpělivě učí svůj lid.

Nějakým způsobem musíme i my, jakkoli žijeme v plném světle zjevení, projít celou cestou. Starý zákon je pro nás neustále aktuální. Vyprávění o vyvedení z Egypta je nám nepřetržitou výzvou; i my přestaneme být otroky Egypta, vyjdeme sami ze sebe a dáme se vyvést do pouště, kde nás bude Bůh vychovávat. K tomu, abychom pochopili tuto radostnou zvěst a dali se jí proniknout, je zapotřebí přípravného času.

Všem, kdo touží po absolutnu a kdo samou horlivostí by chtěli přeskočit všechna mezistádia, je užitečné číst Starý zákon a dát se jím poučit, jak si Bůh počíná, když se člověku zjevuje.

Bůh na nás čeká v čase

Rumunský pravoslavný teolog Dumitru Staniloae dokazuje, že můžeme získat ponětí o nehlubším obsahu času teprve když zjistíme, že kořeny tkví v trojjediné podstatě Boží. Protože člověk je stvořen k obrazu Božímu, můžeme člověka pochopit teprve tehdy, když na něj nahlédneme jako na odlesk bytosti Boží.

Trojedinost, to je láskyplný dialog mezi Otcem a Synem. Otec dává všechnu svou lásku, t.j. sebe sama, Synovi, a očekává že Syn tuto nabídku přijme a na oplátku se sám cele vydá. Toto je základní vzor podstaty lásky: vydávám sebe sama a očekávám, že mě přijmeš a tím se i ty sám vydáváš. Ve svaté Trojici existuje absolutní bezprostřednost: Otcova nabídka a Synova odpověď spolu dokonale splývají. Jejich láska je absolutní. Proto zde nemohou mezi otázkou a odpovědí vystat pochyby či otálení. Bezprostřednost lásky je součástí Boží věčnosti.

Když Bůh nabízí svou lásku nám lidem, je situace jiná. Nestvořil nás tak, abychom bezpodmínečně a automaticky odpověděli „ano“. Jakou cenu by také měla taková láska? Bůh si přeje, abychom se k odpovědi rozhodli svobodně. Bůh čeká na naše „ano“. Čas, to je právě rozsah a délka tohoto čekání. „Chceš?“ táže se nás Bůh a dává nám „čas“, abychom uzráli ke kladné odpovědi.

Čas je znamením Boží trpělivosti, ano čas je ztělesněním Boží trpělivosti. „Hle, stojím u dveří a klepu“ (Zj 3,20). To, že Bůh stanul a setrvává u dveří, je právě to, co vytváří čas. Většina z nás neodpoví ihned, jakmile uslyšíme Boží klepání. Ale Bůh se nevzdá. Bůh čeká, a svým čekáním vytváří čas. Tím, že nám dává čas, ukazuje, jak si cení naší odpovědi.

Růst a zrání nás vybízejí k ustavičnému zkracování času mezi Božím klepáním a naší odpovědí. Bůh nás vybízí, abychom se poněmhu blížili k jeho vlastní bezprostřednosti a tak vrůstali do jeho věčnosti.

Člověk, který je zcela hluchý k Božímu oslovení, který vůbec nedbá o to, co mu Bůh nabízí, olupuje čas o jeho význam a činí jej absurdním. Tak daleko však člověk nemůže dojít, neboť Bůh nepřestává doufat a čekat.

Všechno má „svůj“ čas

Není věru prokletím, že musíme žít v čase. Mnozí se domnívají, že čas je protikladem věčnosti. Avšak není tomu tak. Odevzdáme-li se z plného srdce času, bereme-li jej vážně a objevíme-li jeho původní smysl, najdeme v něm věčnost. Věčnost je morek času. Užíváme-li času správně, přinese nám ovoce, „užitek... trvalý“ (Jan 15,16).

V pojmu „čas“ je snad nejtajuplnější a úchvatné právě toto: něco křehčího a prchavějšího než čas si stěží dovedeme představit, a přesto je čas zcela naplněn něčím, co je „trvalé“. Pouze tomu, kdo plně akceptuje prchavost času,

ani v nejmenším se nepokouší něco zadržet nýbrž nechává všemu mít „svůj čas“, přinese čas „užitek trvalý“.

Necítíš, jak se na tebe snáší něco z míru a stability věčnosti, když slyšíš Kazatele hovořit o prchavosti času?

*„Všechno má určenou chvíli,
a veškeré dění pod nebem svůj čas:
Je čas rození - i čas umírání,
čas sázet - i čas trhat;
je čas zabíjet - i čas léčit,
čas bořit - i čas budovat;
je čas plakat - i čas smát se,
čas truchlit - i čas poskakovat;
je čas kameny rozhazovat - i čas kameny sbírat,
čas objímat - i čas objímání zanechat;
je čas hledat - i čas ztrácet,
čas opatřovat - i čas odhazovat;
je čas roztrhávat - i čas sešívát,
čas mlčet - i čas mluvit;
je čas milovat - i čas nenávidět,
čas boje - i čas pokoje“*

(Kaz. 3,1-8).

V procesu růstu, jímž je náš život, je nám dáno projít mnoha etapami, učinit mnoho kroků, a naštěstí má všechno „svůj“ čas. Čas je důležitý prostředek, neboť nám dává možnost vyvíjet se, aniž bychom museli přeskakovat důležité fáze celého procesu. Pro každý krok existuje čas. A naopak: každý úsek času je nám darován k postupnému růstu. Čas je možnost k růstu.

Zvrácený čas

Že čas je nezbytný prostředek, o tom není nutno současného člověka přesvědčovat. Všichni vědí, že čas jsou peníze. Otázka je, zdali tento vypočítavý, kvantitativní pohled na čas neodporuje přímo vlastnímu účelu času. Přirozeně není chybou pokládat čas též za produkční kapacitu. Jestliže však tato kapacita je zdůrazňována tolik, že nakonec představuje veškerou hodnotu času, pak tu nepochybně něco nesouhlasí. Je-li dělník ustavičně nucen zvyšovat pracovní tempo, je-li cílem všeho vyrábět co nejvíce v nejkratší možné době, pak se čas stává zlou mocí. Místo aby dal dělníkovi možnost růstu a životnosti, je čas manipulován tak, že zabíjí vše živé. Nutit člověka, aby pracoval nad svou kapacitu, bez ohledu na jeho svéráz a osobní rytmus, znamená blokovat každou možnost k vývoji osobnosti.

Ježíš nás učí, jak máme pracovat. „Tak ať vaše světlo svítí lidem“ srv. (Mt 5,16). Stejně přirozené, jako je světlu svítit, by mělo být i pro nás - kdo jsme světlem světa. (srv. Mt 5,14) - abychom šířili světlo svou prací. To předpokládá, aby práce vycházela z našeho nitra, aby mezi naší prací a naším nitrem existoval kontakt, aby práce směla zaujmout potřebný čas.

Říkáme-li, že čas je důležitý prostředek, míním tím tedy něco jiného než „time is money“. Ztotožňovat čas s „nečestným mamonem“ je totéž jako dávat času zvrácený smysl. Na věčnosti vás mamon nechá na holičkách, říká Ježíš (srv. Lk 16,13). Využíváme-li času k hromadění mamonu, zbavujeme jej dimenze věčnosti. Chceme-li definovat mamon, pak je to něco pomíjejícího. „Blázne! Ještě této noci si vyžádáji tvou duši a čím bude to, co jsi nashromáždil? Tak je to s tím, kdo si hromadí poklady, a není bohatý před Bohem“ (Lk 12, 20-21).

Nakonec záleží všechno na tom, jak chápeme vývoj člověka. Je bytí člověka poutí vstříc smrti (Heidegger) či vstříc životu? Investovat čas do peněz, využívat jej k hromadění majetku činí čas poutí vstříc smrti. Neboť nejen to, že všechno nám bude odňato až přijde čas, i samo hromadění pokladů nosí v sobě masku smrti.

Hledat smysl života v něčem, co leží vně nás samých, v něčem co nadto je velmi snadno rozbitné, zvyšuje pouze náš pocit cizoty a nezakořeněnosti. Vnitřní vývoj člověka je pak nahrazován hromaděním materiálních věcí. Jaké strašlivé mrhání časem!

„Vy však hledejte jeho království, a to ostatní vám bude přidáno“, praví Ježíš (Lk 12,31). Všechno materiální dostaneme navíc - přesně tolik, kolik potřebujeme, neboť to co nepotřebujeme je pouze na obtíž - když jsme nejdřív vynaložili své síly na vývoj našeho nitra. A vyvíjet své nitro znamená hledat jeho království t.j. boží lásku.

Bůh nám chce dát svou lásku a stvořil čas proto, abychom se postupně jeho lásce otvírali.

A přece dostáváme všechno najednou

Opět si můžeme klást otázku: Proč nám Bůh nedá všechnu svou lásku najednou, proč tento proces musí zabrat tolik „času“?

Ve skutečnosti nám Bůh dává všechno najednou. Na jeho straně neexistuje váhání ani otálení. Bůh nemůže čekat. Při křtu nám dává svého svatého Ducha a v něm nám věnuje všechno.

My však potřebujeme čas, abychom se tomuto daru otevřeli a abychom tak svým vlastním malým příspěvkem spolu s Bohem vybudovali vzájemný vztah lásky mezi ním a námi, vztah k němuž jsme stvořeni.

U Jana od Kříže (1542 - 1591) čteme velmi výstižný text o této rozdílnosti v tempu u Boha a u člověka. „Toto zasnoubení, které se konalo na kříži, není shodné s tím, o kterém teď budeme hovořit. Neboť to první se konalo najed-

nou, když Bůh daroval duši první milost: a toto se děje každé duši při křtu. Avšak druhé zasnoubení se děje cestou dokonalosti a uskutečňuje se pouze poznenáhlu a postupně. Třebaže obojí tvoří jednotu, přesto je tu rozdíl: jedno se děje tempem duše a tudíž postupně: druhé se koná tempem božím a proto naráz.“

Kéž bychom se od „dětí světa“ naučili něčemu z jejich časové disciplíny! Každá vteřina je nám dána, abychom mohli vrůst do lásky, kterou jsme již dostali. Čas je prostředí, to božské vše obklopující prostředí, které je tu pro ty, kdo dosud nejsou dokonalí, avšak jsou na cestě.

Nestat se znamená činit času bezpráví, olupovat jej o jeho smysl.

Avšak pro toho, kdo si je vědom že jde o to stát se tím, čím je, je čas naplněn věčností.

(Článek ze švédského časopisu KARMEL 2(92))
Přeložila Dagmar Chvojková

3. VRCHOL DOKONALOSTI

Učedník jednoho guru došel k názoru,
že je již dostatečně samostatný,
aby se mohl odloučit od svého mistra
a začít žít sám.

Vzal si tedy svou skromnou výbavu
a vyrazil do hor.

Po několika letech,
během nichž nedal svému mistrovi o sobě vědět,
objevil se náhle
u dveří jeho chatrče.

„Tak co, milý synu,“
zeptal se guru:
„Čemupak ses naučil?“

„Představ si, otče:
Dlouho jsem se trápil myšlenkou,
že ztrácím příliš mnoho času
získáváním obživy
a také tím,
že má jídla jsou ve srovnání se žebráky
příliš dobrá.“

A tak jsem se usilovně cvičil
a dnes mohu říci,
že mi k obživě stačí
hrst jehličí.“

Guru jen povytáhl obočí
a pronesl:
„Pokud ses nenaučil
už ničemu jinému,
byl to ztracený čas.“

4. MYŠLENKY SV. TEREZIE Z AVILY I.

„Spíše mě unaví dělat Bohu bolest, než aby Jeho unavilo mi odpouštět.“
P. Thomas Röhr OCD (Život 19,13)

Silným motivem, který pohnul Terezii ke vstupu do kláštera, byla „obava, že je na cestě k peklu“ (Život, kap.3). Myslela, „že řeholní řád je pro ni nejlepší a nejjistější“, aby unikla tomuto nebezpečí. Nevěděla ovšem ještě v té době, že člověk může opomíjet Boha v klášteře stejně jako kdekoli jinde - před tím neuchrání žádný takový „duchovní program“.

Co se skrývalo za tímto motivem jejího životního rozhodnutí, nebylo nic než pouhý strach, vyvolaný obrazem Boha, který se jí později jevil přímo jako urážka Boha. Takový postoj podporuje nadto - to musela poznat i Tereza - jenom sebeklam a přetvářku, protože vůči takovému Bohu člověk nerad přiznává vinu a nesrovnalosti vlastního srdce, potlačuje je, nebo nakonec u jiných odsuzuje a bičuje, co sám nese v sobě; člověk se vyzouvá z odpovědnosti za svůj vlastní život a přitakává těm, kteří hledají vinu vždy u druhých.

Co může osvobodit od tohoto otroctví náboženského strachu, který dusí život a dělá spoluzití nesnesitelným? Jak se může člověk spasit od všech těch „démonických obrazů Boha“, které dodnes lidi sužují a vnukají jim, že jsou „nevykoupení“?

Cestu z toho našla Terezie po dlouhých letech bojů a utrpení. V *nazíraní člověka Ježíše*, na což bude klást později takový důraz při poučování sester, se setkávala s jiným Bohem. Z Boha spíše „nepřátelského“ se stal *Bůh přítel*, s nímž byla „často a ráda spolu“ a o němž věděla, „že mě miluje“ (Život 8,5). Před tímto Bohem, který měl lidskou tvář Ježíšovu, mohl strach ustoupit důvěře.

Tím ještě neskončila doba nedokonalostí a provinění. Právě Terezie žila s pravdou, že žádný člověk na zemi se nemůže stát andělem. Mohla však nadále přijmout tuto skutečnost svého lidství a žít s ní. Bylo pro ni vykoupěním z nelidského nutkání být stále na strážní před hříchem, když poznala: „Spíše mě unaví dělat Bohu bolest, než aby Jeho unavilo mi odpouštět.“

Dnes slyšíme často námitku, že takový obraz milosrdného Boha přivádí lidi spíše k tomu, aby nevydávali počet ze svých činů a jednali podle hesla: Bůh přece tak jako tak odpustí, takže je jedno, co dělám. Nevyvolává Terezie právě takový postoj? - Právě ona nemohla nikdy přijmout takový důsledek. Ani strach z Boha ani bezmyšlenkovitá „velkorysost“ nemají co dělat s Tereziinou zkušeností Boha. Neboť oba postoje jsou známkou nedostatku víry a nakonec nedostatku vztahu k Bohu. Člověk, který našel v Bohu přítele, nemůže tak uvažovat. *Nemůže už dělat, co chce. A i když z lidské slabosti a omeze-*

nosti, která mu zůstane až do smrti, i když je tak svatý, koná bezpráví, přesto zůstává jeho důvěra, že Bůh rozumí a nezazlívá. Ví pak o „šťastné vině“, o níž zpívá liturgie o velikonocích, při níž důvěra zahání temnotu strachu.

„Kristus je i v kuchyni, uprostřed mezi hrnci.“
P. Reinhard Körner OCD (Zakládání 5,8)

Dějiny křesťanské víry se táhne nedorozumění, které nelze vymýtit: „duchovní život“ je prý časový úsek, který člověk věnuje modlitbě, rozjímání a jiným „duchovním cvičením“, tedy denní doba (většinou spíše relativně krátká), která tvoří náboženský rámec úseku práce (značně většímu) a volnému času. Dodnes je tato představa u křesťanů v klášteře i u duchovního a laického stavu. Následky se dostavily; ukazují se často ve starostlivé otázce: „Kolik času musím věnovat duchovnímu životu, abych byl dobrým křesťanem?“, stejně jako v tom, že i horliví věřící tráví „normální“ část denního díla jakoby „bez Boha“...

Terezie ve své „Knize o zakládání“ napsala větu, která na staletou teologickou otázkou po správném vztahu modlitby a práce, „akce“ a „kontemplace“ dává jasnou a dojemně silnou odpověď: „Kristus je i v kuchyni, uprostřed hrnců.“ I mně vzešlo světlo, když jsem se s těmito slovy setkal poprvé - na lístku přísloví, s nepřehlédnutelným humorem.

Svým sestrám chtěla tím Terezie říci, že „duchovní život“ se nedá redukovat na hodiny modlitby a rozjímání, nýbrž že všední den v celé své šíři a plnosti může být *prožíván duchovně*. Klíčová slova v jejích spisech, která blíže popisují takový způsob života, jsou „*přátelství s Kristem*“ a „*vnitřní modlitba*“. Kdo může jako ona chápat víru jako život ve vztahu a může vidět v Kristu přítele a druha na cestě, shledává samo sebou, že i obyčejné, „profánní“ denní dílo chce být nejen obklopeno modlitbou a Bohu „zasvěceno“, ale i s Bohem utvářeno. *Jak to lze provést*, opisoval rád Tereziin „otec mé duše“, Jan od Kříže, slovem „milující pozornost k Bohu“:

Myslím na to, že Bůh je zde (i když skryt vnímání) - v „kuchyni“ stejně jako v „modlitebním koutku“ nebo v kostele -, a obracím se k němu, říkám mu vědomě „Ty, Bože“...; prodlévám u něho v dobách modlitby a jdu s ním do práce, konám s ním svá rozhodnutí, směju se s ním a pláču s ním...

Terezie nemínila nic jiného, když mluvila jedním slovem z tradice víry o „vnitřní modlitbě“. Nerozumí tím speciální formu modlitby, na příklad rozjímání, modlitbu s texty atd., nýbrž vědomý příklon k Bohu „zevnitř“, lhostejno, jdeli, podle zevní formy, o ten nebo onen způsob modlitby; je zcela jednoduchým „konáním“ duše, které může provádět vlastně snadno každý člověk, které během doby modlitby dělá z „konání modlitby“ modlitbu a ze života a práce během dne „dílo společenství“...

Terezie asi nemyslela na to, že nejen u svých sester v klášteře, nýbrž u mnoha lidí dodnes, ať už míchají v jakémkoli hrnci, mohla ukázat touto malou větou cestu do nového způsobu života.

„Modlitba je jako prodlévání u přítele...“

P. Ulrich Dobhan OCD

(Život 8,5)

Mnoho lidí má s modlitbou své potíže. Je to především rozptylování, které na ně doléhá, nedostatek času, stres všedního života... Můžeme si myslet, že tomu tak je teprve dnes - v naší rychle prožívané době hluku, neklidu a záplavy podnětů. To souhlasí jen částečně, protože i věřící dřívějších dob, mezi nimi světci jako Terezie z Avily, měli podobné problémy. Téměř dvacet let pocítovala Terezie svůj život jako „rozbouřené moře“. (Život 8,2). Velmi trpěla touto vnitřní rozpolceností a rozptýlením při modlitbě: „Během více let jsem velmi často dávala pozor na to, zdali už co možná brzy neuplyne doba modlitby, k níž jsem byla zavázána, dávala jsem pozor víc na hodiny než na jiné dobré věci; a velmi často mi přicházelo na mysl, že není těžší pokání než usebrat se a modlit“ (tamtéž 8,7).

Často lidé, kteří mají takové obtíže při modlitbě, dostávají radu: „Musíte se ještě víc snažit a být důslednější! Měli byste se vyhýbat všem příležitostem k rozptylování! Měli byste každý den přidat modlitbu k Duchu svatému!“ Mnohdy to vede jen ke zvětšení problémů a zesílení pocitu nedostatečnosti, viny a strachu. Není divu, když pak někdo nechce už nic slyšet o náboženství a církvi, o modlitbě a zbožnosti a skoncuje s tím vším - a může se pak cítit konečně volný. Takové rady spočívají na domněnce, že modlitba je na prvním místě povinností, kterou je třeba denně splnit. Můžeme se znovu ptát, jaký obraz Boha za tím stojí! Potřebuje Bůh skutečně naše modlitební výkony? Musí být našimi náboženskými cvičeními a obětmi nucen k pomoci? Je to Bůh, kterému musíme něco dát, aby nám něco za to dal? - Když lidé skončují s takovým Bohem, dělají dobře!

I Tereziina představa Boha prodlévala během života různé proměny. Rozhodnutí jít do kláštera bylo ještě silně motivováno strachem z Boha, ale snažila se už před svým vstupem do kláštera o osobní vztah k Bohu tím, že si zpřítomňovala člověka Ježíše: „Pokoušela jsem se, jak jsem mohla, představovat si naše největší dobro a našeho Pána docela živě, a to byl můj způsob modlitby“ (tamtéž 4,7). Pokoušela se tedy zaměřovat svůj „obraz Boha“ na Ježíše, tak jak ho představují evangelia, a tak nacházela nový způsob, jak se modlit a jak žít. Její snaha o nový vztah k Bohu spočívala snad i v její osobnosti, protože o sobě vyznává: „Bůh mi dal dar působit na bližní sympaticky, a tak jsem byla u všech oblíbená“ (tamtéž 2,8); se vzdáleným Bohem a se spíše formalistickou zbožností si nemůže takový člověk, který

zná přátelství a náklonnost, už od přirozenosti nic počít. Tak dospěla Terezie k přesvědčení, že On, „velký Bůh, byl přece také člověkem, který se nehrozil slabostí lidí, nýbrž chápe naše ubohé postavení... Mohu s ním mluvit jako se svým přítelem, ačkoli je přece Pán“ (tamtéž 37,5).

Bůh, který se neděsí, nýbrž chápe! Z tohoto poznatku lze nyní dobře pochopit Tereziinu slavnou definici modlitby: „Modlitba není podle mého mínění nic jiného než prodlévání u přítele, s nímž se často a rádi scházíme, jednoduše jsme u něho, protože jsme jisti, že nás miluje“. Před tváří a v blízkosti takového Boha už nehrají nedůslednosti a rozptylování žádnou roli; u něho není žádný důvod k pocitu viny a strachu; u takového Boha se dokonce může stát, že člověk dělá chyby a hřeší. Potom jistota, že jsme od Něho přijímáni a milováni taková, jací jsme, přispěje určitě víc k tomu, abychom se pochybení a hříchům vyhnuli, než dobře míněné rady k větší důslednosti a rozmnožování modliteb. Není divu, že Terezie dává tuto radu: „Kdo začal s vnitřní modlitbou, už se jí nemá vzdát, i když ještě dělá tolik špatného, protože modlitba je lék, jímž se může zachránit, zatím co bez něho je všechno mnohem horší; kdo s ní ještě nezačal, toho prosím pro lásku Pána, aby se nevzdával tak velikého dobra; tím se nic neztratí, jen získá“ (tamtéž 8,5). Je tedy důležité žít v prvé řadě v přátelství s Bohem, snaha o prodlévání u Něho jako u přítele.

Tady je pak jasné, že není správné chápat modlitbu hlavně jako natankování nebo jako protiváhu vůči mnohým nárokům všedního života. To by nebylo neúmyslné „prodlévání u Něho prostě proto, abychom byli u Něho“, ale už by sledovalo nějaký účel. Přirozeně se bezúčelné a neúmyslné prodlévání u Něho stává také načerpáním nových sil a vyrovnáním se s povinnostmi v povolání a ve všedním dnu, ale jen neúčelné a neúmyslné prodlévání chrání před tím, abychom neupadli do výkonnostního tlaku a neudělali z modlitby další povinnost, kterou pak snadno pocítujeme jako přítěž. Kromě toho je taková neúčelnost výrazem pravého přátelství; všecko ostatní by znamenalo, že bychom podřizovali modlitbu a tím i Boha cílům člověka.

(Kernworte der Hl. Teresa von Avila (2),
Karmel-Impulse 4,II,5-9,1994.)
Přeložil Dr. Vojtěch Pola.

5. MYSTICKÉ SPOJENÍ S MARIÍ IX

V modlitbě vidím láskyhodnou Matku velmi blízko po mém pravém boku. Občas spočívám v jejím náručí nebo na jejím klíně a s přemilým, něžným, nevinným zraňujícím a zároveň vroucím pocitem lásky, někdy též s jakousi prudkostí a jáсотem srdce a jinými prudkými činnostmi a úkoly, jak to dělává velice milující dcera. Ale to se dá snadno zmírnit, když se to nepodporuje.

Ona mě velmi zřetelně a jasně poučuje, jak se mám chovat v přítomnosti Boží, abych neučinila nic, co by mi překáželo v bezprostředním vlastnění a požívání Boha samého, totiž abych ve svém nitru (fundo) nepřipustila nebo netrpěla nic, co není čistě od Boha nebo od ní.

Avšak toto vnímání láskyhodné Matky, patření a pozornost na ni se někdy ztratí a zmizí. Jako dítě, které na matčině klíně nebo u jejích prsů upadne do spánku, ztratí vnímání jí a vzpomínku na ni, tak i má duše láskyplným a důvěrným přilnutím k Bohu samému za úplného klidu a usebranosti všech duševních mohutností hlubokým, důvěrným mlčením ve velmi čisté, důvěrné a prosté lásce k Bohu upadne do spánku lásky, v němž ztratí všechno rozlišování a vlastní pozornost k čemukoliv, i k láskyhodné Matce, upřena na samo toto božské Jedno, jím pohlčena a v něm láskyplně usnulá.

6. NOVÉ KNIHY

Vhodné jako dárek.

A) Adalbert Balling: Šťěstí

Milá, něžná a moudrá knížka, která nás málo slovy upozorňuje na čisté radosti našeho života. Často je přehlížíme pro jejich prostotu; tato knížka nám potvrdí a zopakuje, co patrně víme, ale často vědět nechceme: že všechny velké věci jsou v podstatě prosté a dosažitelné.

tvrdá vazba, lamino, 56 stran, cena 35,- Kč.

B) Joachim kard. Meisner: Být takovým, jak mne Bůh chtěl mít

Úvahy o Panně Marii

Kolínský arcibiskup kard. Meisner v meditacích nad úryvky z Bible ukazuje úlohu a poslání Matky Ježíšovy Panny Marie. Kniha je výborným pomocníkem pro chvíle osobní modlitby i průvodcem pro mariánské pobožnosti.

brož.; 112 stran, cena 47,- Kč.

C) Georg Stoff: Dobré slovo u lůžka nemocných

Autor (1934) již po mnoho let působí jako duchovní správce Zemské nemocnice ve Štýrském Hradci (Rakousko). Shrnuje své zkušenosti s pastoračními nemocnými a umírajícími, vypráví příběhy jejich života, hovoří s nimi o víře a uděluje jim svátosti. Nabízí cennou pomoc všem, kdo přicházejí za nemocnými - příbuzným, zdravotnickému personálu, lékařům, kněžím, je to knížka pro zdravé i nemocné. Ve svých rozhovorech pak autor pokračuje v díle „Síla na cestě“.

brož.; 96 stran, cena 50,- Kč.

7. KAZETY

Novinky

A) Písňe k rozjímavému růženci

Jedná se o písňe ze tří kazet růžence, které vyšly v Karmelitánském nakladatelství. Kazeta byla vydána pro ohlas, které písňe získaly. I nadále věříme, že pomohou všem, kteří se chtějí nově modlit krásnou modlitbu růžence.

Cena 75,- Kč.

B) Melodie duše

fra Michael

Lásku k Bohu může člověk vyjádřit různým způsobem. Písňe vytrysklé z nitra, toužící žít jen pro Boha, se dotýkají každé duše, která je schopna vnímat lásku.

Pokojná atmosféra, která písňe provází, směřuje posluchače k hlubšímu prožívání Boží přítomnosti.

Kazeta byla nahrána živě v chrámu Panny Marie Karmelské v Kostelním Vydří.

Cena 75,- Kč.

C) Jak žít po rozvodu v církvi I

Aleš Opatrný

Může rozvedený žít v církvi? Patří do církve, když nemůže přijímat svátosti? Tato přednáška ujišťuje rozvedené o jejich příslušnosti k církvi a dává jim náměty, jak mohou v církvi žít jako křesťané.

Cena 60,- Kč.

D) Život po rozvodu v církvi II

Aleš Opatrný

Častokrát rozvod člověka vnitřně zraní a ochromí v lidských vztazích i v duchovním životě. Tyto úvahy pojednávají o tom, jak se vyrovnat s rozvodem i s těmi, kdo v něm figurovali a jak dále žít po rozvodu křesťansky.

Cena 60,- Kč.

E) Výklad mše svaté I. - III.

Petr Eliáš Vaculík

Kazety jsou pomůckou pro ty, kdo chtějí lépe a s větším užitekem prožít mši svatou. Postupně procházíme její jednotlivé části a objevujeme její bohatství pro náš každodenní život. Soubor je záznamem postních kázání v Kostelním Vydří 1994.

1. Vstupní obřady, bohoslužba slova.
2. Obětování darů, eucharistie.
3. Přijímání, závěrečné obřady.

Cena jedné kazety 70,- Kč.

F) Daniel

Kazeta nazpívaná na sklonku minulého roku s dětmi a určená především dětem obsahuje vedle titulní písně dalších 20 písniček (a jednu básničku v podání čtyřletého špunta) známých ze samizdatové nahrávky „Pjasonky pro pimprlata“ (1989) - např. Houdajdůhou, Gedeón, Pavlovy listy, Čistá jak studánka, Já jsem malý ministrant. Navíc zde najdete i starší písně: Koho včelky chválí a V chudé stáji a zbrusu novou Deboru.

Cena 75,- Kč.

Karmel - Časopis Řádu bratří blahoslavené Panny Marie Karmelské se sídlem v Kostelním Vydří. Vydává Karmelitánský klášter tamtéž.

Odpovědný redaktor: P. Vojtěch Kodet O. Carm.

Tisk: Agrodát - RETIA Jindřichův Hradec.

Sazba: KALMIA České Budějovice

ISSN - KARMEL 1210 - 499 X

Podávání novinových zásilek povoleno Oblastní správou pošt v Českých Budějovicích,

Čj: P-6975/92 ze dne 13. prosince 1993.